

overtage Styret. Og hvad Maalet vil blive for et saadant Ministerium, kan jeg angive ved at pege paa det Program, som vor Kongres vedtog i Odense; jeg har allerede nævnt forskellige Punkter af det og skal ikke komme ind paa flere, da dette Program er almindelig bekendt. Det er paa Grundlag af dette Program, et saadant Ministerium vil komme til at arbejde. Men hvorledes vil da Stillingen blive med Hensyn til at skaffe et parlamentarisk Grundlag for dette Ministerium? Hvorledes vil Socialdemokratiets Stilling blive til det radikale Venstre? Jeg kan derom sige, som Anders Nielsen sagde i 1901, da man fra konservativ Side vilde have at vide, hvordan Venstres Stilling vilde blive til Socialdemokraterne — der havde i mange Aar været Samarbejde mellem de to Partier i Kampen mod de konservative Ministerier, der den Gang sad —: Socialdemokratiet er hverken Venstres Hoved eller Hale, man behøver ikke at have travlt med at placere det, det radikale Venstre er et selvstændigt Parti, der ikke raadfører sig med andre om, hvem det vil støtte, og hvem det ikke vil støtte. Selvfølgelig bestaar der i Dag ingen som helst Aftale og ingen som helst Løfter mellem det radikale Venstre og Socialdemokratiet. Det radikale Venstre maa, naar den Tid kommer, tage sit Standpunkt og bestemme, hvorledes det vil stille sig. Derfor er det ørkesløst i Dag at anstille Betragtninger over, om det nye Ministerium skal være blandet, eller om det skal være rent socialdemokratisk; det er tidsnok at tage Bestemmelse derom den Dag, man faar at se, om et nyt Styre skal træde til.

Derimod kan jeg sige, at der hidtil, indtil i Dag, har været Samarbejde mellem det radikale Venstre og Socialdemokratiet. Det var der under Verdenskrigen i de 7 vanskelige Aar herhjemme, og vi fra vor Side har kun Grund til at bringe det radikale Venstre en Tak for dets Loyalitet den Gang. Vi havde et fælles Maal, nemlig at føre en saadan Politik udadtil, at vi kunde undgaa at blive hvirvlet ind i de frygtelige Begivenheder og at føre en saadan Politik indadtil, at der kunde skaffes Mad til at mætte alle Munde, og saaledes at det blev overkommeligt for alle at komme i Besiddelse af Maden. Disse Opgaver lykkedes, og vi fra socialdemokratisk Side kan fuldt ud takke det radikale Venstre for loyalt Samarbejde i disse Aar, selv om de Radikale naturligvis undertiden gik andre Veje, end Socialdemokraterne ønskede — saaledes maa det altid blive, naar to Partier

skal samarbejde. Ogsaa siden sidste Valg har vi samarbejdet paa mange Omraader, men om Samarbejdet kan fortsættes efter Valget til Foraaret, kan ingen sige i Dag. Men jeg kan sige saa meget, at skulde det ophøre, kan vi fra vor Side skilles fra det radikale Venstre uden Fortrydelse og uden Bitterhed. Hver for sig maa man saa overveje, hvilken Vej man vil gaa. Men skulde Resultatet blive, at vore Veje maa skilles, vil Socialdemokraterne komme til at mangle den fornødne Basis til at danne Styret, og saa maa man jo se, hvorledes alle de andre kan finde hinanden.

Og jeg kan tilføje: Det vil ikke blive noget attraaværdigt for Socialdemokraterne at skulle overtage Styret, fordi vi ved, at vi ikke vil komme til at staa med det absolutte Flertal bagved. Vi ved paa Forhaand, at hvad et saadant Ministerium foretager sig, vil blive betegnet som socialistiske Foranstaltninger. Vi har set det i Sverige, hvor man en Tid havde et Ministerium Branting, der repræsenterede et Mindretal i begge Rigsdagens Ting. Naar dette Ministerium af Opportunitets-hensyn gik med til en Foranstaltning som Kaffetold, sagde man: I Sverige lægger man Told paa Kaffe. Noget lignende kommer, hver Gang Socialdemokraterne maa overtage Styret uden at have Flertal bagved sig. Saa siger man: Det er socialdemokratisk, det er dem, som bestemmer og siger: Saadan skal det være. Og naar vi har set den demagogiske Maade, hvorpaa Venstre nu søger at benytte Situationen fra 1914—20 ved først at fremvinge de store Militærudgifter og store indirekte Skatter, de store Statslaan og bagefter angriber Ministeriet derfor, ved vi, hvilken Skæbne vi kan vente os, hvis Situationen skulde blive, at Socialdemokraterne maatte træde til. Men jeg haaber samtidig, at det skulde blive muligt med den Styrke, Administrationen har, at skabe noget bedre Kaar for dem, der i Dag har de store økonomiske Vanskeligheder at kæmpe med, fordi vi ved, at vi ikke har Raad til at lade et eneste Middel uforsøgt til om muligt at mildne Kaarene for dem, som lever paa Skyggesiden.

Og vi ved ogsaa, hvorledes Optakten vil blive til det Valg, som forestaar til Foraaret. Jeg har haft den Fornøjelse at være sammen med nogle af de Herrer Ministre i den sidste Tid og var f. Eks. ogsaa til et Møde i Søndags, hvor Landbrugsministeren var til Stede, og hvor han erklærede, at dette Møde var en Indledning til Valgkampen, og Venstres Formand sagde, at